

I. — Si transmarini negotiatores rem furtivam vendere delegantur.

Si quis transmarinus negotiator aurum, argentum, vestimenta vel quælibet ornamenta provincialibus nostris vendiderit, et competenti pretio fuerint venundata; si furtiva postmodum fuerint adprobata, nullam emptor calumniam pertimescat.

II. — Ut transmarini negotiatores suis et telonariis, et legibus audiantur.

Quum transmarini negotiatores inter se causam habent, nullus de sedibus nostris eos audire præsumat, nisi tantummodo suis legibus audiantur apud telonarios suos.

III. — Si transmarinus negotiator mercenarium de locis nostris secum transtulerit.

Nullus transmarinus negotiator de sedibus nostris mercenarium audeat in loca sua transferre. Qui contra hoc venire tentaverit, inferat fisco nostro auri libram unam, et præterea C. flagella suscipiat.

IV. — Si transmarinus negotiator mercenarium pro commercio susceperit.

Si quis transmarinus negotiator mercenarium de sedibus nostris pro vegetando commercio susceperit, det pro beneficio eius solidos III. per annum unum, et nihilominus impleto placito servum domino reformare cogatur.

LIBER XII.

DE REMOVENDIS PRESSVRIS, ET OMNIUM HÆRETICORVM OMNIMODO SECTIS EXTINGCTIS.

I. TITVLVS.

DE TEMPERANDO IVDICIO, ET REMOVENDA PRESSVRA.

I. De commotione principis, qua iubetur, ut iudicium temperent iudices. — II. Ut nullus ex his, qui populorum accipiunt potestatem et curam, quoscumque de populis, aut in sumptibus, aut in iudiciis inquietare pertinet.

I. — Flavius gloriosus Cintasvintus Rex.

De commotione principis, qua iubetur, ut iudicium temperent iudices.

Qui necessariam culpis hominum severitatem disponimus, convenit ut Deo placita remedia miseris impendamus. Obtestamur itaque iudices omnes cunctosque quibus iudicandi concessa potestas est, et teste virtutum omnipotente domino commonemus ad investigandam quidem rei veritatem in causis omnibus sollertes existere, et absque personarum acceptione negotiorum omnium contentiones examinare; circa victas tamen personas, ac præsertim paupertate depressas severitate legis aliquantulum temperare. Nam si in totum iudicii proprietatem attendatur, misericordiam proculdubio mansuetudo deseritur.

II. — Ut nullus ex his, qui populorum accipiunt potestatem et curam, quoscumque de populis, aut in sumptibus, aut in iudiciis inquietare pertinet.

Omnes quos regni nostri felicitate tuemur, nihil aliud eorum utilitatibus consulentes, momenti omnibus stauimus, nisi ut nullam dispensionum suspicionem patiantur. Quid est enim iustitiam tam proximum vel nobis familiare, quam piam fidelibus manum porrigere, et iuste eos quos regimus, in diversis negotiis adiuvare? Decernentes igitur et huius legis nostræ severitate constituentes iubemus, ut nullis iudiciis, exactionibus, operibus vel angariis comes, vicarius, villicus pro suis utilitatibus populos adgravare præsumant, nec de civitate vel de territorio annonam accipiant. Quia nostra recordatur clementia, quod dum iudices ordinamus, nostra largitate eis compendia ministramus. Simili auctoritate iubemus rectorem provincie, sive comitem patrimonii, aut actores fisci nostri, ut nullam in privatis hominibus habeant potestatem, nullaque eos molestia inquietent. Sed si privatus cum servis fisci nostri habuerit causationem, actor vel procurator commonitus in iudicio rectoris provincie, vel iudicis territorii, ubi causa fuerit intromissa, suum repræsentet minorem, ut discusso negotio districtione legali uniuscuiusque emendetur excessus. Et quia dum regali cura actores nostrarum perquiremus provinciarum, comperimus quod

numerarii vel defensores annua vice mutantur: qua de causa detrimentum nostris non ambigimus populis evadere: ideoque iubemus, ut numerarii vel defensores, qui electus ab episcopis vel populis fuerit, commissum peragat officium. Ita tamen ut dum numerarius vel defensor ordinatur, nullum beneficium iudici dare debeat, nec iudex præsumat ab eis aliquid accipere vel exigere. Quod si quis iudicium hanc nostram transcenderit constitutionem, honore privatus decem libras auri fisco nostro coactus exsolvat. Sacerdotes vero quos divina obtestatione convenimus, si excessus iudicum aut actorum scierint, et ad nostram non retulerint agnitionem, noverint se concilii iudicio esse plectendos, et detrimenta, quæ pauperes eorum silentio pertulerint, ex eorum rebus illis esse restituenda.

II. TITVLVS.

DE OMNIUM HÆRETICORVM ATQVE IVDÆORVM CUNCTIS ERRORIBUS AMPVTATIS.

I. Quod post datas fidelibus leges, oportuit infidelibus constitutionem ponere leges. — II. De omnium hæresium erroribus abdicatis. — III. De datis et confirmatis legibus supra iudæorum nequitiam promulgatis. — IV. De cunctis iudæorum erroribus generaliter extirpatis. — V. Ne iudæi more suo celebrent pascha. — VI. Ne iudæi more suo fœdus copulent nuptiale. — VII. Ne iudæi carnis faciant circumcissionem. — VIII. Ne iudæi more suo diiudicent escas. — IX. Ne iudæi questione christianos inscribant. — X. Ne iudæi contra christianos testificentur, et quando ex illis progenitis testificari sit licitum. — XI. Ne iudæus christianum mancipium circumcidat. — XII. De pena qua perimenda est transgressio iudæorum. — XIII. De mancipiis christianis, quæ a iudæis aut vendita aut libertati tradita esse noscuntur. — XIV. Ut nullis modis iudæis mancipia adhaereant christiana, et nec in sectam eorum modo quocumque ducantur. — XV. De interdicto omnibus christianis ne quisque iudæum quocumque factione aut favore vindicari vel turri pertinet. — XVI. Placitum iudæorum in nomine principis factum. — XVII. De iudaizantibus christianis. — XVIII. De perfidia iudæorum. — XIX. De homicidiis.

I. — Flavius gloriosus Recesvintus Rex.

Quod post datas fidelibus leges oportuit infidelibus constitutionem ponere leges.

Hactenus per arduas culparum semitas iudæorum cautos direximus gressus, et per humanæ adinventiois præcipites et immoderatos excessus ordinatæ gravitatis emissimus cursus. Egisse namque nostram illis intentionem conspicuum est, et dissuadere quod male suum irritè libet, et prohibere quod turpe est decet, et auferre quod male actum et a decore honestatis abhorret. Ut enim legalis ordo male consciarum sibi mentium abita penetravit, ita legalis censura et morum prava cor-

rexit, et scelerum commissa truncavit. Verum hanc pudicitiam animum non egimus alibi quam intra ecclesiam Dei vivi, qui diversitatem simul nationum et hominum unius tunicæ immortalitatis vestivit unius etiam sacre religionis sibi vinculis religavit. Ibi etiam licet excellentia nostri vigoris a virtutum Deo fuerit terrenæ gloriæ sublimata culminibus; interdum tamen motu compassionis, interdum acie iudicantis, et peccandi licentiam sollicite vitare curavit, et perventa delicta modo temperanter diminuendo subtraxit, modo vehementer extirpando conlisit; non solum sequens nobilium illustriumque gentium mores, quæ rationabilibus et modestis legibus ordinare curaverunt illicitos populorum excessus, se sanctissimorum quoque patrum toto terrarum orbe felicium, et regulas imitans, et exempla præsumens, quo possit amplitudo nostræ mansuetudinis illorum præceptis velut in forma operis imitationem exprimere actionis; et ex hoc debere cognoscere proximis subiectisque plebibus honestatis competentiam indidisse decreta, ex quo aut culpam meritis sunt evidenter impressa, aut sanctorum patrum sententiis prorsus non inveniuntur externa, duo mihi dona uno divinitatis præmio provenire confidens, ut et cum proximis salutari temporum perfruar pace, et divinis iudiciis munere regiminis peracta mercede dispositis, dehinc populorum fidelium legibus, atque in domo sancta fidei veræ propriis membris confecto medicamine salutari, et ordinata charitatis decentissima pace, fidenter in virtute Dei adgrediar hostes eius, et inseparatim amulos, persequar adversos, contendens viriliter, perseverans instanter, aut comminuere illos ut pulverem excussum, aut delere ut lutum platearum sordentium. Certe aut de illis et fidei conquirere lucrum, et gloriæ Dei dare triumphum, ut dum fideles populos in religionis sacre pace possederim, atque infideles ad concordiam religiosæ pacis adduxerim, et mihi crescat gloriæ præmium, et dilatam atque augeam regnum.

II. — Flavius Recesvintus Rex.

De omnium hæresium erroribus abdicatis.

Divina virtutis æternum consilium, et in ultimorum serie sæculorum pietatis eius revelatum arcanum, per retroacta dierum tempora omnia, ut cernimus, a cunctis nostri regiminis finibus, et perfidiam dissipavit errantium, et dogmatium abdicabit commenta pravorum. Verumiamem ne dum nostris consistimus in diebus, tempus illud occurrat, de quo vas electionis illum protulit, dicens: erit enim tempus, quum sanam doctrinam non sustinebunt, sed secundum sua desideria coacervabunt sibi magistros prurientes auribus, et a veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur: convenit ea quæ in luci fidei manent, a tenebris contradictionum edicto legali defendere, et ea quæ exoriri obvia forsitan error impulserit, gestis legalibus propulsare. Nullus itaque cuiuslibet gentis aut generis homo proprius et advena, proselytus et indigena, externus et incolæ contra sacram et singulariter unam veritatis catholicæ fidem quascumque noxias disputationes eadem fidem impugnantem palam pertinaciter atque constanter proferat, vel proferre silenter adtentet. Nullus evangelii decreta convellat: nullus apostolica instituta decerpit: nullus antiquorum patrum defensionis cuius sacras definitiones fidei tractatus spernat: nullus contra omne sanctum dictum aut factum veræ fidei sacramentum, aut cogitationes ruminet cordis, aut verba patuli proferat oris: non in contradictione controversia perfidus excitet pervicacis: non in probitatis contumeliam litem statuat adversantis. Nam quæcumque persona ex his in cunctis istis vetitis exiterit deprehensa, si quidem ex quacumque religionis potestate vel ordine fuerit, amisso loci et dignitatis honore, perpetuo reatu erit obnoxius, reum etiam cunctarum omissione mulctatus. Si vero ex-

laicis extiterit, et honore solutus et loco, et omni rerum possessione erit nudatus. Ita ut omnis transgressor sanctionis istius, aut æterno exilio mancipatus intreat, aut divina miseratione respectus, a prævaricatione convertatur et vivat.

III. — Flavius Recesvintus Rex.

De datis et confirmatis legibus supra iudæorum nequitiam promulgatis.

Vetitis et seclusis generaliter omnium hæreticorum præsumptionibus execrandis, nunc specialiter nobis est de præsentibus ordinandum: quoniam et in præsentibus his cognovimus esse præsumptum. Nam quum virtus Dei totum universaliter acie verbi sui radicitus hæresium extirpaverit fomitem vel surculum, sola iudæorum nequitia ingemiscimus regiminis nostri arva esse polluta. Unde per spiritum Dei vindicare conabimur pacem nostram, quæ gentibus quidem stultitia est, eisdem vero iudæis scandalum, nobis autem credentibus idem Christus Dei virtus, et Dei sapientia, cuius miseratione præventi concutimur intentione fideli, tam vetustis erroribus ponere finem, quam futurorum exordiorum concidere novitatem. Quapropter æterna lege iubemus, et sacrarum scripturarum iussu decernimus, tam nostrarum legum edicta, quam prædecessorum nostrorum regum legalis serie sententias promulgatas, quæ contra iudæorum perfidiam et personas data consistunt, et æterna consecratione inviolata persistere, et perenni custodia observata manere. Quæ si quis eorum temerare detectus extiterit, et subter iacentium legum damnis obnoxius erit, et specialibus ultionum sententiis subiacebit.

IV. — Flavius Recesvintus Rex.

De cunctis iudæorum erroribus generaliter extirpatis.

Nullus iudæorum sacre religionis christianam fidem, quam sancti percepit tinctione baptismatis, aut profanet aliquatenus, aut relinquit. Nullus hanc factis, nullus dictis impugnet. Nullus alibi absconset, nullus palam insultet. Nullus fugere ad hanc evadendam contendat, nullus ut hanc effugiat quibuscumque latibulis sese occultandum iniciat. Nullus spem quandoque profanationis iterandæ contineat. Nullus confidentiam renovandi erroris adsumat. Nullus prorsus perfidiam et christianæ religioni obiam sectam corde retineat, verbis promat, factis ostendat. Nullus ex his quæ in eorum placitis sunt conscripta, eorumque publica subscriptione, notata temerare studeat, vel revelare præsumat. Nullus horum omnium velitorum conscium, vel operatorem celare pertentet. Nullus inventum latentem publicare retardet. Nullus auditam latebram denuntiare recuset. Cunctorum namque eorum quisquis transgressor inventus fuerit, constitutæ legis erit supplicio puniendus.

V. — Ne iudæi more suo celebrent pascha.

Nullus de iudæis XIII. luna mensis primi alicuius faciat pascha, neque dierum ipsorum, ut soliti sunt, sollempnia celebrabunt. Non dies festos omnis sollempnitatis mediocres aut summos quisque eorum venerabitur, aut intendat honore vel errore vetusto: non ferias custodiat, non sabbata et omnia festa rito observantia suæ deinceps aut colat, aut contingere quandoque præsumat. Nam præventus mox speciali damnationis suæ mulctabitur ultiones.

VI. — Ne iudæi more suo fœdus copulent nuptiale.

Nemo ex iudæis propinquitatem sanguinis sui coniugio copulet, adulterio polluat, incestu commaculet. Nullus usque ad septimum generis gradum coitu personam quamcumque contingat: nullus festa nuptialia aliter quam christianorum mos habet, appetat vel usurpet. Nam detectus damnationis datæ ultionibus punietur.

VIII. — Ne iudæi carnis faciant circumcissionem.

Nullus iudæorum circumcissionem operetur carnis.

Nullus hanc sibi fieri patietur indemnis. Non servus, non ingenuus aut libertus, incola, vel extraneus eiusdem detestandae sectionis opprobrium quacumque occasione, aut ferre, aut alteri inferre praesumat. Nam quicumque sponte talia fecisse vel sustinuisse probabitur, datae legis severitate plectetur.

VIII.—Ne iudaei more suo diludicent escas.

Quum beatus apostolus Paulus dicat: omnia munda mundis, coinquinatis autem et infidelibus nihil est mundum: merito iudaeorum detestabilis vita, et discretionis horrendae immunditia omni sordium errore immundior, et repellit oportet, et abiici debet. Ne quis ergo ex his primae ritus traditionis et usuati consuetudine mundas ab immundis diludicent escas. Nemo sumenda inhoneste reiiciat, quae valde bona esse sui conditio probat. Nemo ex his aliud privet, aliud usurpet, nisi tantum illa discretionem servata, quae ab omnibus christianis tenetur salutaris, et congrua. Alioquin in transgressione quisque detectus, constitutis erit suppliciiis addicendus.

IX.—Ne iudaei quaestione christianos inscribant.

Speciali hoc decreto censetur nulli iudaeo pro qualicumque negotio quandoque licere contra christianum, quamvis humilis servilisque personae, testimonium dicere, neque pro qualibet actione aut inscriptione christianum impetere, aut pro iudaeorum causis quacumque factione hunc tormenta subire praesumat. Profanum etenim satis est infidelis fidem fidelibus antepone, et membra Christi adversariorum eius molestiis subiugare. Sane si iidem inter se causarum negotia reperiantur habere, et testificandi adversum se, et in servis suis tantumdem coram christianis iudicibus quaestionem iniicere, sit illis liberum ex lege licere.

X.—Ne iudaei contra christianos testificentur, et quando ex illis progentis testificari sit licitum.

Si coram hominibus repertum mendacium et infamem facit, et damnis affligit, quanto magis in divina falax fide praeventus non erit penitus ad testimonium admittendus? Merito ergo testificare prohibiti sunt iudaei seu baptizati, sive non extiterint baptizati. De stirpe autem illorum progeniti, si morum probitate et fidei plenitudine habeant idonei, permittitur illis inter christianos veridica quidem testificandi licentia, sed non aliter nisi a sacerdote, rege vel iudice mores illorum et fidem omnimodis comprobentur.

XI.—Ne iudaeus christianum mancipium circumcidat.

Nulli iudaeo liceat christianum mancipium comparare, vel donatum accipere. Quod si comparaverit, vel donatum acceperit, et eum circumciderit; et pretium perdat, et quem acceperat liber permaneat. Ille autem, qui christianum mancipium circumciderit, omnem facultatem suam amittat, et fisco adgregetur. Servus vero vel ancilla qui contradixerint esse iudaei, ad libertatem perduntur.

XII.—De poena qua perimenda est transgressio iudaeorum.

Haec de sinu fortissimarum legum sententia emanat ad puniendam perfidiam iudaeorum, ut quicumque aut superioribus vetita legibus, aut suis innexa placitis temerare voluerit, vel frustrare praesumpserit; mox iuxta sponsonem ipsorum gentis suae manibus aut lapidibus perimatur, aut igne cremetur. Quod si denotatum crimine reum principalis pietas reservaverit, nimirum illi cui placuerit serviturus a rege donetur, et omnia bona eius aliis possidenda tradantur: sicque fiat ut nec rem amissam recipiat dominus, nec libertatem reparet servus.

XIII.—De mancipiis christianis quae a iudaeis, aut vendita aut libertati tradita esse noscuntur.

Sanctissimis ac beatissimis Agapio, Cecilio item Aga-

pio episcopis sive iudicibus ibidem institutis, similiter et reliquis sacerdotibus vel iudicibus in territorio Varbi, Ausgi, Sturgi, Ilturgi, Viatulae, Tutigiae, Gabri et Epagri consistentibus. Dudum latae constitutionis auctoritas a domino et praecessore nostro Reccaredo rege sufficere poterat, ut mancipia christiana nullatenus in hebraeorum iure manerent obnoxia; si in postmodum contra iustitiae instituta eorum pravitas subripiendo principum animos, aliquasibi iniusta non poposcisset beneficia. Proinde quia Deo adiuvante legem fieri decrevimus, et fraudibus eorum per diversa capitula obstitimus; ideo pro eo quod retro tempore fuerat vitiatum iuxta edictum ante dicti principis decernimus: ut si qua christiana mancipia eo tempore quo haec auctoritas data est, in eorum iure fuisse probantur, seu sint libertati tradita, seu forte ad libertatem non fuissent perducta, ad civium romanorum privilegia iuxta nostrae legis huius edictum transire debeant. Nam etsi aliqua illicito ausu de eisdem mancipiis, quae per constitutionem regiam fuerant absoluta, in iure cuiuslibet per quacumque scripturam transegisse visa sunt; rescissa tali conflagatione ad statum ingenuitatis, recepto iuxta leges pretio a venditoribus revertantur; et praenotati in politis publicis, atque secundum eorum peculium iustissima aderatione censiti, vitam in propriis laboribus in ingenuitate transigere valeant. Si qua vero mancipia post metas dierum, in quibus auctoritas saepe dicti principis promulgata est, ab illis quolibet titulo iustissime conquisita sunt, aut vendere aut libertate, prout maluerit, usque ad kalendas julias licentiam illis tribuimus. Hi vero christiani qui ab hebraeis quocumque tempore circumcisi sunt, vel in ritu eorum sunt, legali ordine mulcentur. Nam et de his qui per legem absoluti esse cernuntur, qui ab ipsis hebraeis servi addicti sunt, vel hucusque retenti, sicut de ingenuis legibus satisfacere non morentur. Iudaei igitur qui ad fidem sanctam confugium visi sunt fecisse, portionem sibi debitam ex successione parentum in mancipiis accipiant. Venditiones vero quae factae fuerint quos in unum tempus venditioni invenerint, parentum vel filiorum nulla sit in distragens do divisio, sed in unum ad compantis transeant dominium. Nam et quisquis de iudaeis sub nomine proprietatis fraudulenta suggestionem aliquid a praecessoribus nostris visus est promeruisse, exacta eius auctoritate fisco nostro faciat sociari. Mancipia vero iudaeorum, quae ad baptismi gratiam fecerint confugium, ubicumque reperta fuerint exigantur, et libera dominis suis reddantur; ita ut qui habet suum peculium, in ea libertate illi conferatur: et qui non habuerit, a manumisso prout vires habuerit illi concedatur, et descripti sicut ceteri eorum liberti, census pro eo peculio illis imponatur.

XIV.—Vt nullis modis iudaeis mancipia adhaereant christiana, et ne in sectam eorum modo quocumque ducantur.

Vniuersis populis ad regni nostri provincias pertinentibus salutifera remedia nobis gentique nostrae conquirimus, quum fidei nostrae coniunctos de infidorum manibus clementer eripimus. In hoc enim orthodoxa gloria fidei regula, quum nullam in christianis habuerit potestatem hebraeorum execrandae perfidia. Abominanda sunt ergo in christianis funesta iudaeorum imperia, et reducenda est sub amore catholico plebs Deo sacrata in gratiam. Ob hoc hac in perpetuum valitura lege sancimus, atque omni cum palatino officio futuris temporibus instituentes decernimus, ut nulli hebraeorum ab anno regni nostri feliciter proximo christianum liberum, vel servum mancipium in patrocinio vel servitio suo habere liceat. Nullum ex his mercenarium, nullumque sub quolibet titulo sibimet adhaerentem haec divalis sanctio fore permittit. Vendere tamen infra fines regionum nostrarum in his locis, ubi commanere videntur, cum omni peculio christiano, cui fas fuerit, iustissimo pretio libera facultas subiacet. Nec liceat venditoribus in alias eos regiones transferre, nisi ubi eorum mancipiorum sessio iudicatur et

mansio. Quod si ita proveniat, ut hi qui transacti fuerint, nihil in suo cernantur habere peculio, tantum his mancipiis a venditoribus dari praecipimus, quantum illis sufficere ad excolendum vel gubernandum se invenerit comparantis electio; ne sub nomine emptionis non tam transactio, quam videatur esse exilium. Liberare vero servum christianum iudaeus si maluerit, ad civium romanorum dignitatem eundem manumittere debet: nulli scilicet hebraeo nec cuiuslibet obsequio reservato, sed vitam suam ubi voluerit manumissus, procul ab hebraeorum consortio transigendi habeat potestatem. Quod si calliditatis fraudulentia hebraeus infestus venditionem atque libertatem tali sub dolo fecerit, ut quaedam deceptionis argumentatio, venundato vel manumisso futuris temporibus invito dolo proveniat, quatenus hunc captiositas ementis atque vendentis dolo malo decipiat; huius nefandis sceleris argumentum ingenuus si prodiderit, facultatem sibi profuturam in omnibus iudaei percipiat. Christianus revera quem similis praesumptio reum fecerit, nulli si fuerit facultatibus dilatatus, in servitium cui princeps voluerit reducat. Si rerum certe illi ambitio fuerit, medietate fisco coniuncta, perpetua ipse notetur infamia. Servus vero huius calliditatis detector liberum se gaudeat profuturum, et in eius consistat adsiduus patrocinio, in cuius cernitur haec servitio. Vt autem eius firmissima libertas permaneat, vicarium a fisco servum dominus pro eodem accipiat, et insuper libra auri ab ipsis; quorum revelavit scelera, illi exacta proficiat. Quod si hebraeus circumciderit christianum, aut christianam in suam sectam ritumve transduxerit, cum augmento denuntiantis capitali subiaceat supplicio, eiusque sine dubio bona incunctanter sibi vindicet fisco. Mancipia vero quae ex christianorum et hebraeorum connubiis nata vel genita esse noscuntur, id observari censuimus, ut christiana efficiantur. Si certe hi, qui in ritum hebraeorum transducti sunt, in ea perfidia stare voluerint, ut minime ad sanctam fidem perveniant, in coetu populi verberibus caesi atque turpiter decalvati, christiano, cui a nobis iussum fuerit, perpetuo servitio servituri subdantur. Quod si tam illicita connubia fuerint praeventa, id elegimus observandum, ut si voluntas subiacerit, infidelis ad fidem sanctam perveniat. Si certe distulerit, noverit se a coniugali consortio divisum, adque divisum in exilio perenniter mansurum.

Inter caetera hoc adiacentes praecipimus, ut dum quispiam hebraeorum certa devotione in catholicam confugium fecerit fidem, et purificationis unda lavacrum sanctum susceperit; quidquid eodem tempore in omnibus rebus comprobatur habere, remota cunctorum molestia, ut vere fidelis sibi perpetim vindicet. Hoc vero edictum infra diem kalendarum proxime succedentium iuliarum implere cunctos per nostras a Deo conlatas regiones modis omnibus praemonemus. Quibus evolutis kalendis apud quemlibet hebraeorum christianum repertum fuerit mancipium, medietas facultatis hebraei huius fisco subiaceat, et libero readito, qui per suam praeditionem fuerit apud eum repertus, nihil sibi hebraeus de persona eius vel peculio ultra defendat.

Hanc vero legem quam pietatis et religionis amore concepimus pro nostro populi que nostri remedio, in perpetuum suffragante auctore domino valituram esse censuimus. Successores quoque nostros legis huius instituta servantes, victrix Christi victores faciat dextera, et eius solium in veritate corroboret, cuius in hoc fidem insperxit divina clementia. Et licet huius legis prolatam sententiam a nemine temerari posse credamus; audacia tamen transgressoris, et non venerabiliter conservantis, sit in hoc saeculo ignominiosior cunctis hominibus, et vita illius eodem in tempore concidat, quo sinistrae partis adseus in tam nefaria voluntate perduxerit detestanda temeritas: tantumque obnoxius in aeternum peccatorum mole detineatur, in quantum transgressus fuerit legis huius salubre decretum. Futuri etiam examinis

terribile quum patuerit tempus, et metuendus Domini adventus fuerit reservatus, discretus a Christi grege perspicuo, ad laevam cum hebraeis exuratur flammis atrocibus, comitante sibi diabolo, ut ultrix in transgressoribus aeterna poena deserviat, et locuplex remuneratio christianis faventibus hic et in aeternum copiosa proveniat.

XV.—De interdicto omnibus christianis ne quisque iudaeum quacumque factione atque favore vindicare vel turri pertinet.

In conclusione omnium praeteritarum legum, quas ad contentendam perfidiam iudaeorum, tam nostra intentio quam praecessorum nostrorum studia decreverunt, oportuit hanc novissime legem ad robur soliditatis adicere, et competentium munimento praemissa ex ordine roborare. Postquam enim dedimus sacrae fidei profanis hostibus competens repudium, et cunctis adinventionibus perfidorum posuimus ex obvio terminum, debite compulsi sumus, et ea quae concreta sunt solidare, et quae consolidata sunt pulcritudine venustare: ut quanto artifex vivaceus expresserit ingenium cogitationis in arte, tanto vigorem simul et decus adsumat qualitas formae. Ne ergo quibuscumque adinventionibus calliditas iudaeorum indesinenti persequenda conatu subrepat optatam profano iure licentiam: hoc providentur legis huius decernitur sanctione, ut nullus de religiosis cuiuscumque ordinis vel honoris, seu de palatinis mediocribus atque primis, vel ex omnibus cuiuslibet qualitatis aut generis, ac principum vel quarumcumque potestatum, aut obtineat, aut subrepat animos iudaeos, sive baptizatos sive non baptizatos, in sua observationis detestanda fide et consuetudine permanere, sive eos qui baptizati sunt ad perfidiam ritumve pristinum quandoque redire. Nullus sub patrocinii nomine hos pro sua pravitate licentia conetur in quippiam defendere. Nullus quocumque argumento aut factione illis hanc defensionem conetur impendere, per quam liceat eis obviam sanctae fidei et christiano contraria cultui palam, aut occulte aliquatenus adstantare, nequiter proferre vel tangere. Quod si quispiam haec praesumpserit temerare, si episcopus fuerit, aut etiam ex caeteris clericis atque religiosis, vel certe ex cunctis laicis quisquis deprehensus extiterit, a conventu catholicorum seclusus, excommunicatione ecclesiastica feriatur, et quartae partis omnium bonorum suorum amissione mulctabitur, quae fisco non dubie quantocius connectetur. Dignum etenim est eos aliquamdiu a fidelium Christi societate divelli, et rerum damno mulctari, qui adponunt Christi amorem, et veritatis speciem consensu inimicorum eius detestabiliter impugnare, et in legum transgressionibus illa immobiliter sententia permanente, quam divinae memoriae Sisebutus Rex visus est in huiusmodi actione superiori lege sancivisse.

XVI.—Placitum iudaeorum in nomine principis factum.

Clementissimo ac serenissimo domino nostro Recesvindo Regi. Omnes nos ex hebraeis Toletanae civitatis qui infra subscripturi vel signa facturi sumus: bene quidem haec nos meminimus compulso fuisse, ut placitum in nomine divinae memoriae Chintilani Regis pro conservanda fide catholica conscribere deberemus, sicut et fecimus. Sed quia et perfidia nostrae observationis et vetustas parentalis erroris nos ita detinuit, ut nec veraciter Iesum Christum Dominum crederemus, nec catholicam fidem sinceriter teneremus, idcirco nunc libenter ac placite spondemus gloriae vestrae, tam pro nobis, quam pro uxoribus et filiis nostris per hoc placitum nostrum, ut deinceps in nullis observationibus, in nullis usibus iudaeis misceamur. Iudaeis etiam non baptizatis nullo penitus execrandum consortio sociemur. Non more nostro propinquitati sanguinis usque ad sextum gradum incestiva coniunctione vel fornicatione iungamur. Non coniugia ex genere nostro, aut nos aut filii

nostri vel nostra posteritas nullatenus sortiamur, sed in utroque sexu deinceps christianis iugali copulatione nec-tamur. Non circumcisiones carnis operemur. Non pascha et sabbata ceterosque dies festos iuxta ritum iudaicæ observantia celebremus. Non escaram discretionem vel consuetudinem teneamus. Non ex omnibus quæ iudæorum usus et abominanda consuetudo vel conversatio agit, aliquatenus faciamus; sed sincera fide, grato animo, plena devotione in Christum Filium Dei vivi, secundum quod evangelica et apostolica traditio habet, credamus, atque hunc confiteamur et veneremur. Omnes etiam usus sanctæ christianæ religionis, tam in festis diebus vel in coniugiis et escis, quam in observationibus universis veraciter teneamus, et simpliciter amplectamur, nullo observato apud nos aut oppositionis obiectu, aut fallaciæ argumento, per quod aut illa quæ facere denegamus, iterum faciamus, vel hæc quæ facere promittimus, minime vel non sinceriter compleamus. De suillis vero carnibus id observare promittimus, ut si eas pro consuetudine minime percipere potuerimus, ea tamen quæ cum ipsis decocta sunt, absque fastidio et horrore sumamus et comedamus. Quod si in omnibus quæ supra taxata sunt, in quocumque vel minimo transgressores inventi fuerimus, aut contraria christianæ fidei agere præsumpserimus, aut quæ congrua catholice religioni promissimus, verbis aut factis implere distulerimus, iuramus per eundem Patrem et Filium et Spiritum Sanctum, qui est in trinitate unus Deus, quia qui ex nobis horum omnium vel unius transgressor inventus fuerit, aut a nobis aut a filiis nostris ignibus vel lapidibus perimatur; aut si hunc ad vitam gloriæ vestræ reservaverit pietas, mox amissa libertate, tam eum, quam omnem rei ipsius facultatem cui elegeritis penitenter deservendum donetis, vel quidquid ex eo aut ex rebus eius facere volueritis, non solum ex regni vestri potentia, sed etiam ex huius placiti sponse potestatem liberam habeatis. Factum placitum sub die XII. kalendarum martiarum. anno feliciter sexto regni gloriæ vestræ, in Dei nomine Toletio.

XVII. — De iudaizantibus christianis.

Sicut deflendum a christianis est eorum scelus, qui in Christo prævaricatores existunt, ita modis omnibus decernendum, ut nullus omnino veniam mereatur, qui a meliori proposito ad deterius declinasse convincitur. Quia ergo crudelis et stupenda præsumptio crudeliori debet extirpari supplicio: ideo legis huius edicto decernimus, ut quicumque christianus ac præsertim a christianis parentibus ortus, sexus scilicet utriusque, circumcisiones vel quoscumque ritus iudaicos exercuisse repertus est, vel, quod Deus avertat, potuerit ulterius reperiri, conspiratione et zelo catholicorum, tam novis et atrocibus pœnis alictus morte turpissima perimatur, quam horrendum et execrabile malum est, quod ab eo constat nequissime perpetratum. Eorum vero bona sibi proculdubio fiscus adsumat, si hæredes vel propinquos talium personarum facti huius error consentiendo commaculet.

XVIII. — Egica Rex.

De perfidia iudæorum.

Quum sacris edoceamur edictis, ut sive per occasionem seu per charitatem tantum Christus Dei Filius nunciatur; oportunum satis est, et ad fidem christianam conveniens, ut sicut fideles trahimus libertatis ad gratiam, ita infideles provocemus ad vitam, et quod fides Christi in nobis aucta finibus crescat, et iudæorum prævaricatrix actio evulsa funditus subruat. Proinde devotione mentis decreto censemus, ut quicumque deinceps ex perfida hebræorum plebe vir, seu femina ad catholicæ fidei rectitudinem per veram conversationem sive professionem redierit; idemque suorum rituum errorem vel cæremônias abnuens, christianorum more

tramitem vitæ suæ duxerit; ab omni liber maneat onere functionis, quam pridem iudaismo consistens publicis utilitatibus usus fuerat persolvere: ita videlicet, ut illis exsolutionibus eius functio crescat, quos adhuc detestanda incredulitatis fuscant nequitia, et parentalis error manifestus retentat. Iniustum namque est illos cencionis onere prægravari, vel iudaicis amplius indictionibus implicari, qui iugum Christi dulce eiusque onus leve per dignam conversationem noscuntur excipere. Quibus etiam veram fidem perfecte credentibus, erit omnimode licitum mercandi usu properare ad cataplum, et cum christianis agere christiano more commercium: ita ut si quilibet christianorum de illorum conversatione incognitus quodcumque de ipsis emere voluerit, non aliter ei licebit, nisi prius ex toto christianum se esse dixerit, eique coram testibus orationem dominicam vel symbolum recitaverit apostolorum, et christianorum cibos, ut veri christicolæ, sumpserit vel libenter acceperit. Quod si quispiam de eisdem sanctæ fidei conversis prævaricator exstiterit, cum omnibus rebus suis est fisco perpetui addendus. De cætero vero iudæi qui in perfidia cordis sui perseverantes, ad catholicam fidem converti neglexerint, hanc legis sententiam decrevimus promulgari: scilicet ut nec ad cataplum pro transmariis commerciis faciendis ulterius audeant properare, nec cum christianis quodcumque negotium palam vel occulte peragere; sed tantum inter se ipsi habeant licentiam propria commercia definire, ac more solito sui census impensionem, vel eorum qui conversi fuerint, exsolutionem de rebus propriis debeant fisco persolvere: et tam mancipia, quam ædificia, terras, vineas, atque etiam olibeta, vel alias quascumque res immobiles quas a christianis venditionis causa vel quibuslibet aliis modis accepisse noscuntur, quamvis iam multa annorum curricula effluxissent, reddito tamen illis propterea de pretio, totum fisci erit viribus sociandum; ut cui hoc regia potestas donare elegerit, libero perfruatur arbitrio. Nam et quicumque de eisdem iudæis in infidelitate perdurantibus, ad cataplum ire præsumpserint, aut cum quolibet christiano aliquid commercium elegerit; cum omni habitatione rerum suarum obiurgatus perpetui fisco erit serviturus. Omnes vero christianos admonemus, et sub divini numinis adiuratione testamur per eum, cuius redempti sanguine sumus, ut amodo nullus cum eisdem iudæis in perfidiæ duritia permanentibus, quodcumque commercium agere præsumat. Quod si quilibet fidelium talia egerit, si maior potentiorque persona fuerit, tres auri libras fisco persolvat. Si quis quoque amplius ab illis acceperit quam quod duas rei ipsius quantitates valere constituerit, quidquid superius emerit, triplum de sua facultate una cum pretio quod dederit, fisci iuribus profuturum amittat. De inferioribus vero personis si quis talia egerit, C. verberibus vapulabit, et iuxta quod suæ habitationis facultas exstiterit, ita et Principis electione specialis damni iacturam excipiat.

III. TITVLVS.

DE NOVELLIS LEGIBVS IVDÆORVM, QVO ET VETERA CONFIRMANTUR, ET NOVA ADIECTA SVNT.

I. De commemoratione præscarum legum, quæ in iudæorum transgressionibus promulgatæ sunt, atque de confirmatione earum. — II. De blasphematoribus Sanctæ Trinitatis. — III. Ne iudæi, aut se, aut filios suos, vel famulos a baptismi gratia subtrahant. — IV. Ne iudæi more suo celebrent pascha, vel carnis circumcissionem exercent, ac ne christianum quemcumque a fide christe commoveant. — V. Ne iudæi sabbata, cæterasque festivitates suo ritu celebrare præsumant. — VI. Ut omnes iudæus diebus dominicis, et in prænotatis festivitatibus ab opere cesset. — VII. Ne iudæi more suo diiudicent escas. — VIII. Ne iudæi ex propinquitate sanguinis nubia ducant, et sine benedictione sacerdotis nubere non audeant. — IX. Ne iudæi religioni nostræ insultantes, sectam suam defendere conantes, alibi se transducant; ne quilibet refugientes suscipiat. — X. Ne christianus a iudæo quocumque munus contra fidem Christi

accipiat. — XI. Ne iudæi libros illos legere audeant, quos christiana fides repudiat. — XII. Ne iudæis mancipia deserviant vel adhareant christiana. — XIII. Si se iudæus christianum esse testetur, et ob hoc non velit a se relicere mancipium christianum. — XIV. Professio iudæorum; quomodo unusquisque eorum ac fidem veniens, indiculum professionis suæ scribere debeat. — XV. Conditiones iudæorum, ad quas iurare debeant hi, qui ex eis ad fidem venientes, professiones suas dederint. — XVI. De christianis mancipiis iudæorum quæ se non prodiderint christiana, sive de publicatoribus eorum. — XVII. Ne iudæi a quolibet potestate accepta, extra regiam ordinationem christianam quemquam imperare, plectere vel distringere audeant. — XVIII. Ut iudæorum servi necdum ad huc conversi si ad Christi gratiam convolaverint, libertate donentur. — XIX. Ne iudæi administratorio usu sub ordine villicorum atque actorum christianam familiam regere audeant et de damnis eorum qui his talia ordinanda iniunxerint. — XX. Ut iudæus ex aliis provinciis vel territoriis ad regni nostri ditionem pertinentibus veniens, episcopo loci vel sacerdoti se presentare non differat; vel quid huic in toto observare conveniat. — XXI. Qualiter concursus iudæorum in diebus institutis ad episcopum fieri debeat. — XXII. Ut quicumque iudæum secum obsequentem habuerit, expetente sacerdote, eum apud se retinere non audeat. — XXIII. Ut cura omnis distringendi iudæos solis sacerdotibus debeat. — XXIV. De damnis sacerdotum vel iudicum, qui in iudæis instituta legum adimplere distulerint. — XXV. Ne iudæi quicumque de perfidorum excessibus extra sacerdotum conventum iudicare præsumant. — XXVI. Ut episcopi immunes habeantur a damnis eorum, quam presbyteri ea, quæ ipsi non correxerint, ad eos non remiserint corrigenda. — XXVII. De servata principibus miserendi potestate in his, qui ad fidem Christi conversi veraciter fuerint. — XXVIII. Ut episcopi omnibus iudæis ad se pertinentibus libellum huic de suis erroribus editum tradant, et ut professiones eorum, vel conditiones in scribiis ecclesiæ recondant.

I. — De commemoratio ne præscarum legum, quæ in iudæorum transgressionibus promulgatæ sunt; atque de novella confirmatione earum.

Perfida iudaici erroris sæpe calliditas eo vehementius durescit in crimine, quo instituitur contra se legibus nititur frequentius contraire. Et ideo licet posituri simus tot tantisque eorum erroribus novitatis ordine leges, libet tamen illas primum a dominis et prædecessoribus, nostris dictas promulgare, et in eorum transgressionem constitutiones intendere, ordinatimque nos præcedentium edicta oportet retexere: ut ex hoc collata cum veteribus nova, in his quæ decenter sunt edita, confirmantur ut concedet; similiter et nova sic ordinentur, ne præterita citra rationem videantur confundere, et uniformis membri compago utraque legibus ordinata, clara hic iusticiæ manifestatione eluceat. Sicque quid in præteritis legibus confirmationis sit dignum, quidve novitatis edicto inconversibile censeatur, eo luce clarius pateat, quo complexa hic ex utrisque veritas exstiterit declarata. Et ideo in eisdem præcedentium legum statuta reperimus legem, quæ de omnium hæresum erroribus abdicatis promulgata confulsit. In qua lege id adiciendum emendandumque evidens ratio persuasit, ut si cuiuslibet hæresis per motus quisque insaniam contempserit ipsius legis in aliquo instituta, cuiuscumque sit generis persona, si publica perversum dogma defensione vindicare voluerit, sub ardua erit pœna religandus, eiusque bona in principis potestate consistant: et si ipse perversi erroris sectator se corrigere usquequaque destiterit, ab exsilio nullo modo revocetur. Nam et res eius, cui eas princeps conferre voluerit, inconverse deserviant. Cæterum si quis ignorantia cecitati deditus cuiuslibet erroris sectam ex corde tenuerit, et verbis vindicare voluerit, vel factis quibuslibet ostenderit; ad episcopum loci vel ad quemlibet sacerdotem se instruendum remittat, ac quæ sancta sunt, præbeat, qualiter ab eo una cum consensu metropolitani formulam rectæ institutionis accipiat. Iam vero si ab his hæreticus quisquis ille commonitus vel instructus se distulerit corrigendum, superioris sententiæ iacturam ordine superius adnotato sustineat, id est, quæ illis est lata, qui in publica defensione adversam nostræ fidei vindicaverint: sectam. Denique ab hinc specialiter relaxatæ sint leges, quæ in iudæorum sunt transgressionibus positæ: id est, de datis et confirmatis legibus supra iudæorum nequitiam promulgatis, sive de cunctis iudæorum erro-

ribus amputandis. Ita vero ne iudæi more suo celebrent pascha, neque more suo fœdus nuptiale copulare præsumant, et ut carnis circumcissionem non faciant, neque more suo diiudicent escas, nec contra christianos inscribant, nec contra christianos testificare præsumant; et ne iudæus christianum mancipium circumcidat. Mancipia quoque christiana quæ a iudæis, aut vendita, aut libertati esse noscuntur tradita, statum libertatis absque dubio obtineant; et nullo modo iudæis mancipia christiana deserviant. De interdicto quo omnibus christianis inhibetur, ne quisquam iudæum quemcumque factione atque favore vindicare studeat vel tueri, atque iudæizantes christianos presumat celare. Harum igitur fortissimarum legum sententias in prædictorum iudæorum perfidiam promulgatas, exceptis duobus subter adnexis capitulis, cæterisque aliis quæ contraria inveniuntur, et iustitiæ regulis, et institutionibus nostris, omnia, ut dictum est, iugi temporum æternitate valitura censemus, et irrevocabili gloriosæ serenitatis nostræ oraculo confirmamus, atque in tantum eis consultum validitatis robore celebriori porrigimus, in quantum nil repugnantia habuerint cum his quæ novitatis nostræ nunc sententia diffinimus. Nam in quibusdam ipsis legibus, quod nobis inconveniens videtur atque contrarium, hæc duo interim inter cætera repugnantia rationi vel institutioni nostræ capitula continentur. Quodlibet decretum hactenus, nullo modo tradatur, nullumque vigorem deinceps validitatis retinebit. Illa quidem in his sententiis prima est, per quam iudæis datur execranda licentia manumittendi christiana mancipia. Secundum namque capitulum non solum culpæ ad unius redigitur damnationem, sed vindictæ. Nam quædam leges, sicut culparum habent diversitates, non ita discretas retinet ultiones, sed permixta scelera transgressorum ad unius remittuntur legis pœnale iudicium: de secundum modum culpæ habeant pœnam; quum maior minorque transgressio unius non debeat multationis prædamnari supplicio: præsertim quum dominus in lege præcipiat, pro mensura peccati erit et plagarum modus; unde lex ipsa inscribitur de pœna qua perimenda sit transgressio iudæorum, quia Deus mortem non vult, nec letatur in perditione vivorum, pro eo quod in se per redemptionem continet mortuum, in nullo verè validitatis retinebit statum; proinde iam nunc ad conterendum malitiæ caput, ad necandum infidelitatis commentum, ad perimendum profanationis elogium alacritatione procurrimus, nisi validæ oppugnationis obsistimus, fortia in perfidiis præceptionum tela obicimus.

II. — De blasphematoribus Sanctæ Trinitatis.

Si in sacri evangelii prædicatione Dominus prolatum in fratrem contumelii verbum iudicio adsignat reum, quanto magis peccantem in Spiritum Sanctum divinæ animadversionis sententia damnat, quod irremissibile et hic et in futuro Salvator ipse denuntiat? Et ideo si quis Christi Filii Dei blasphemaverit nomen, eiusque sacrum corpus et sanguinem contempserit sumendum percipere, aut perceptum visus fuerit reiecit, vel quamlibet iniuriarum blasphemiam in Sanctam dixerit Trinitatem, id est, in Patrem, et Filium, et Spiritum Sanctum, tunc instantia sacerdotis vel iudicis, in cuius civitate vel territorio hoc malum exortum exstiterit blasphemator centenis flagellis decalvatus subiaceat, et ardua in vinculis constitutus exilii conteratur ærumna. Res tamen eius in potestatem principis redactæ manebunt, qualiter in iure eorum, cui eas potestas conferre elegerit regia, inconverse existant.

III. — Ervigius Rex.

Ne iudæi, aut se, aut filios suos, aut famulos ab baptismi gratia subtrahant.

Quum veritas ipsa petere, quærere, et pulsare nos edoceat, præmonens, quod regnum cælorum violenti